

Si ens parem a pensar-hi, des d'aquí baix –i des de més avall encara més–, tenim un deute amb Catalunya Nord. En lloc de ser nosaltres que els anem al darrere per no acabar-los de perdre, són ells que no paren de donar-nos senyals de vida. Quan no és Joan Lluís Lluís és Bezsonoff, que fan notar potentment, des del camp de les lletres, que Catalunya no s'acaba a la Jonquera, una veritat que molts catalans d'aquí baix, més per desídia que no pas per veritable ignorància, no tenen en compte.

Ara l'avís ens arriba des de la banda de l'art. El número 2 de la revista *Mirmanda*, dirigida per Òscar Jané i Joan Peytaví, i amb la presència d'Eric Forcada, segurament l'estudiós més seriós de l'art modern rossellonès, és en gran part dedicat a l'art. El nucli central de la publicació –en aquest quasi-monogràfic que porta per títol “Territoris de l'Art”– és un homenatge a Pierre Restany, el crític d'art venerat per molts, que aglutinà el moviment del Nouveau Réalisme, i que era originari dels Banys d'Arles, la localitat més coneguda –per força– amb el nom afrancesat d'Amélie-les-Bains. Si féssim una enquesta entre la gent del món de l'art del nostre país –tret d'alguns intel·lectuals com ara Maria Lluïsa Borràs, que el va conèixer i que col·labora en aquest número, o Francesc Vicens–, molts ignorarien sens dubte que Restany era català, i encara més que exercia una certa militància catalanista, o si més no que no era un català simplement passiu.

Deixant de banda aquest aspecte de la seva catalanitat, Restany va ser un d'aquells crítics d'art internacionals que varen fer un paper de veritables creadors, aprofitant el seu bagatge teòric per passar al davant dels veritables artífexs de l'art, que eren lògicament els pintors i els escultors. Era

'Mirmanda'

Francesc Fontbona

una cosa semblant a allò que un cínic enormement clarivent, Tom Wolfe, va descriure en el que potser és el llibre teòric clau per entendre l'art del segle XX, si més no com a fenomen social: *The painted word* ('La paraula pintada'), aparegut el 1975. “En resum –deia Wolfe–, la nova situació

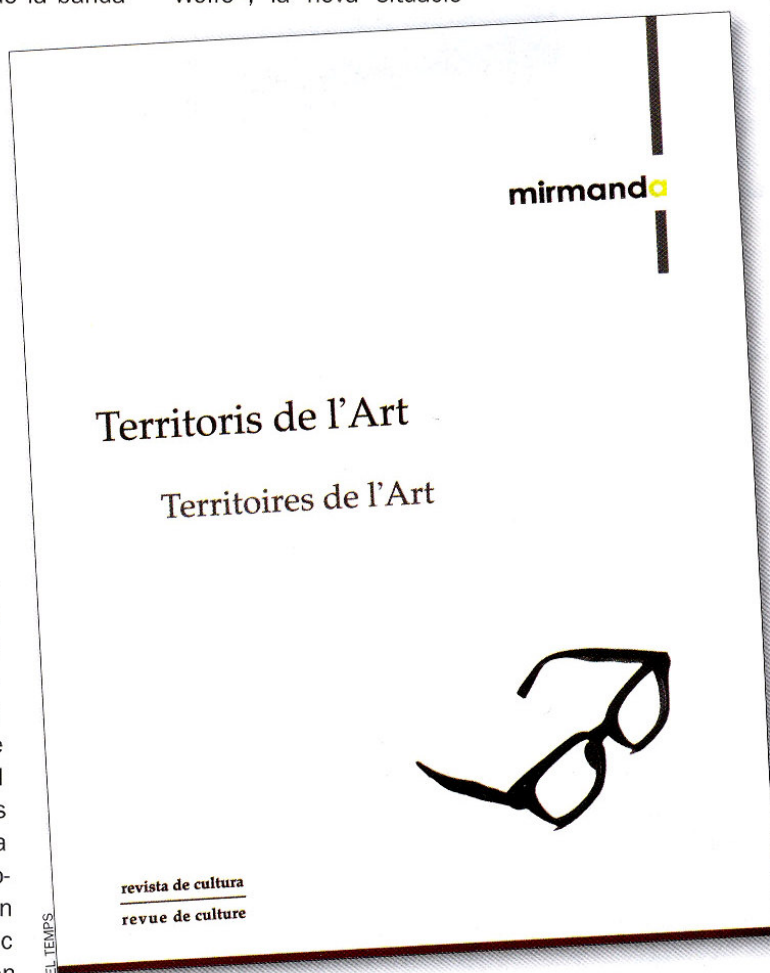
demostrable que fossin pitjors que els americans, però els anys 60, quan el crític rossellonès exercia, el pes de l'art contemporani mundial s'havia instal·lat fatalment als Estats Units, i per això el paper d'un Restany, molt valorat a Europa, no podria tenir un valor definitori universal i el dels seus col·legues americans, sí. Fins i tot el mercat ha acabat taxant molt diferentment els productes d'aquella avantguarda d'allà en relació amb els de l'avantguarda d'aquí.

Sigui com sigui, Restany representà una mena de crític d'art-guru que a la Catalunya del sud, amb molta menys influència internacional –no pas pels seus mèrits, sinó per la pura geopolítica–, encarnà un Alexandre Cirici –també evocat en aquest número de *Mirmanda* pel seu exegeta Narcís Selles–; i és bo que, a Restany, hom li rendeixi aquest homenatge de *Mirmanda*, perquè no és freqüent que un personatge del país aconseguixi un grau d'audiència selecta internacional com el que va obtenir Restany.

A part del gruix dedicat a Restany, hi ha en aquest número de *Mirmanda* més coses a mig camí entre art i lletres: una

aproximació a la figura, tan atractiva, de Jaume Miravittles, a càrrec d'Enric Pujol; la història concisa de la impremta a Perpinyà del segle XVI al XIX, a càrrec de Mercè Comas; o fins i tot una semblança, escrita per Pep Valsalobre, de Francesc Fontanella, l'escriptor barroc que, per als historiadors de l'art, és qui en la seva obra *Lo desengany* ens marca el cànon de la pintura catalana del segle XVII, tan desconeguda ara.

Endavant, *Mirmanda*, i que no sigui la flor que no fa estiu.

EL TEMPS